

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1920 kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande elfte huvudtiteln.

A. **Det civila pensionsväsendet.**

1:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition nr 206 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra småskolläraryrinnan *Hulda Jenny Blomqvist* må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd av 600 kronor att utgå från och med ingången av år 1920.

*Ang.
understöd
från statens
anstalt för
pensionering
av folkskol-
lärare m. fl.
åt förra små-
skolläraryrin-
nan Hulda
Jenny Blom-
qvist.*

Under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen, som återfinnes i ovan berörda statsrådsprotokoll, hemställer utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 206.

B. Det militära pensionsväsendet.

Ang.
pensionsför-
bättring åt
f. d. förråds-
vaktmästaren
J. A. Hammar.

2:o) I en till riksdagen avläten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 173, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lautförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre förrådsvaktmästaren vid Västgöta regemente *J. A. Hammar* må från och med den 1 juni 1919 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 500 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från anslag, som för beredande av sådan pensionsförbättring beviljats eller kan komma att beviljas.

Utredningen i ärendet återfinnes i nyssberörda statsrådsprotokoll, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet, som på de i statsrådsprotokollet anförda skäl ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 173 må av riksdagen bifallas.

Ang.
ersättning
till 2:a
klass sjö-
mannen
*K. A. R.
Bengtzen*
i anledning av
kroppsskada,
ådragen under
militärtjänst-
göring.

3:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avläten proposition, nr 202, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen medgiva, att 2:a klass sjömannen vid 5:e matroskompaniet nr 377 *Karl Arvid Ryno Bengtzen* må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — i vederbörlig ordning göra ansökning om och förklaras berättigad till ersättning enligt grunderna för nämnda förordning, att utgå från och med den dag, då han efter erhållet avsked upphör att åtnjuta underhåll och vård genom militär myndighets försorg.

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts till stöd för ifrågavarande framställning, får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 202 må av riksdagen bifallas.

4:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition, nr 201, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmännen vid Gottlands 1:a kompani nr 96 *Carl Anton Julius Pettersson Ekeby* och vid Roslags 3:e kompani nr 140 *Frans Johan Fröblom Wiberg* må tilldelas pension såsom hade de tjänat i tjugo år från tjugo års ålder.

Ang.
pension till
förre båts-
männen C. A.
J. Pettersson
Ekeby och
F. J. Fröblom
Wiberg.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för ovanberörda dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Under hänvisning till tidigare beslut av riksdagen i liknande fall hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 201.

5:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 144, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till förre distinktionskorpralen vid Kronprinsens husarregemente *Per Albin Carlsson* må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Ang.
ersättning till
förre distink-
tionskorpra-
len P. A.
Carlsson i an-
ledning av
sjukdom, å-
dragen under
militärtjänst-
göring.

Beträffande den i ämnet framlagda utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till nyssberörda statsrådsprotokoll.

Riksdagen har tidigare i ett flertal liknande fall medgivit, att ersättning i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, må utgå utan hinder av ifrågavarande preskriptionsbestämmelse. Under återopande härav får utskottet, med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att till förre distinktionskorpralen vid Kronprinsens husarregemente *Per Albin Carlsson* må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning,

vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Ang.
ersättning till
förrer volontären
A. V. F. Larsson i anledning
av sjukdom, ådragen
under militärtjänstgöring.

6:o) Under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförvarsärenden för den 27 februari 1920 har Kungl. Maj:t i en till riksdagen samma dag avlåten proposition, nr 145, föreslagit riksdagen medgiva, att till förrer volontären vid Svea artilleriregemente *Axel Valdemar Fridius Larsson* må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Utredningen i ärendet återfinnes i ovannämnda statsrådsprotokoll, till vilket utskottet får hänvisa.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att till förrer volontären vid Svea artilleriregemente *Axel Valdemar Fridius Larsson* må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. lantförvarsdepartementet.

Ang.
pensionsförbättring
åt f. d. löjtnanten
K. W. H. Witte.

7:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 143, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. löjtnanten av första klassen vid Vaxholms grenadjärregemente *Karl Wilhelm Hugo Witte* må från och med den 1 augusti 1919 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 735

kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från allmänna indragningsstaten.

Beträffande den av Kungl. Maj:t till stöd för framställningen förebrogta utredning får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för ovan angivna dag.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka bifall till förevarande förslag och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 143 må vinna riksdagens bifall.

8:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 171, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. musikfanjunkaren i Norra skånska infanteriregementet, f. d. musiksergeanten av första klassen vid regementet *Emil Johan August Schliwa* må från och med den 1 februari 1919 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 1,010 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från allmänna indragningsstaten.

Ang.
pensionsför-
bättring åt
f. d. musik-
fanjunkaren
E. J. A.
Schliwa.

Till stöd för framställningen återopas propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för nyss angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

9:o) I en till riksdagen avlåten proposition, nr 172, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. musikfanjunkaren i Upplands infanteriregemente, f. d. musiksergeanten av andra klassen vid regementet *G. E. Johnsson* må från och med den 1 januari 1919 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 565 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från allmänna indragningsstaten.

Ang.
pensionsför-
bättring åt
f. d. musik-
fanjunkaren
G. E. Johns-
son.

Den av Kungl. Maj:t framlagda utredningen i ärendet återfinnes

i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för den 27 februari 1920, till vilket utskottet tillåter sig hänvisa.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts framställning och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 172 må vinna riksdagens bifall.

Ang.
pensionsför-
bättring åt
fanjunkaren
vid Svea
trängkår D.
Alms änka
och minder-
åriga barn.

10:o) I en till riksdagen avlåten proposition, nr 210, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att fanjunkaren vid Svea trängkår *D. F. Alms* änka *Thyra Teresia Eugenia Alm*, född Beijer, och makarnas två minderåriga barn *Astrid Tyra Eugenia* och *Margit Brita Teresia* må, utöver dem tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, från och med den 1 november 1919 komma i åtnjutande av pension å allmänna indragningsstaten, änkan, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 700 kronor årligen samt vartdera barnet till och med det år, varunder det fyller 18 år, med 270 kronor årligen.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 27 februari 1920, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet, som vid granskningen av Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke funnit något att erinra, hemställer,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 210 må av riksdagen bifallas.

Ang.
pension å all-
männa in-
dragnings-
staten åt förre
portvakten
C. E. Carlsson.

11:o) Under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för den 27 februari 1920 har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten proposition, nr 130, föreslagit riksdagen medgiva, att förre portvakten vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori *Carl Erik Carlsson* må från och med ingången av år 1920 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har bemälte Carlsson den 16 mars 1920 avlidit. I anledning härav påfordrar Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke någon riksdagens åtgärd; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

12:o) I en den 27 februari 1920 till riksdagen avlåten proposition, nr 131, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av arbetarna vid Karlsborgs fästningsbyggnad *Karl Johan Lind, Johannes Karlsson* och *Gustav Pettersson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid fästningsbyggnaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

Ang.
pension åt
fästnings-
byggnads-
arbetarna
*K. J. Lind,
J. Karlsson
och G. Petters-
son.*

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts till stöd för ifrågavarande framställning får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

13:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagteknad proposition, nr 132, föreslagit riksdagen medgiva, att sömmerskan vid Norrbottens regementes intendenturverkstäder *Lovisa Margareta Johansdotter* må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 350 kronor.

Ang.
pension åt
sömmerskan
*Lovisa Margareta
Johansdotter.*

Till stöd för denna framställning återopas propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 132 må av riksdagen bifallas.

14:o) I en till riksdagen den 27 februari 1920 avlåten proposition, nr 133, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av arbeterskorna vid ammunitionsfabriken *Brita Olsson* och *Ebba Maria Svensson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid ammunitionsfabriken, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

Ang.
pension åt
arbeterskorna
vid ammunition-
fabriken
*Brita Olsson
och Ebba
Maria Svens-
son.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Under hänvisning till tidigare beslut av riksdagen i liknande fall hemställer utskottet,

att förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

Ang.
pension åt
förrer verk-
mästaren
S. J. Blom-
gren.

15:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten proposition, nr 174, föreslagit riksdagen medgiva, att förrer verkmästaren vid Göta artilleriregementes skrädderiverkstad *Sven Johan Blomgren* må från och med den 1 augusti 1919 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

Till stöd för framställningen återropas propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för den 27 februari 1920, till vilket utskottet får hänvisa.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förrer verkmästaren vid Göta artilleriregementes skrädderiverkstad *Sven Johan Blomgren* må från och med den 1 augusti 1919 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusen kronor.

Ang.
pension å all-
männa in-
dragnings-
staten åt
skomakeri-
arbetarne
G. E. Larsson
och J. E.
Eriksson.

16:o) I en till riksdagen den 27 februari 1920 avlåten proposition, nr 175, har Kungl. Maj:t, under återropande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av skomakeriarbetarna vid Upplands artilleriregemente *Georg Edvard Larsson* och *Johan Erik Eriksson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension, Larsson med 1,000 kronor och Eriksson med 700 kronor för år räknat.

Utredningen i ärendet återfinnes i ovanberörda statsrådsprotokoll, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 175 må av riksdagen bifallas.

17:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 183, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att envar av nedannämnda arbetare vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid gevärsfaktoret, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med följande belopp, för år räknat, nämligen maskinarbetarna *Johan August Andersson, Adolf Fredrik Thyselius, August Alfred Kjellström, Johan Fredrik Hallgren* och *Gustaf Leonard Sjöberg* med 600 kronor samt filaren *Sven Mauritz Kindborg*, filaren *Johan Nygren*, maskinarbetaren *Per Axel Eriksson*, f. förmannen filaren *Anders Edvard Ternström*, maskinarbetaren *Carl Erik Johansson*, maskinarbetaren *Carl Edvard Jedermark*, portvakten *Johan Erik Sundholm*, handräkningsarbetaren *Olof Vilhelm Åhrlund*, maskinarbetaren *Carl Erik Eriksson*, maskinarbetaren *Erik Gustaf Lindberg* och stockmakaren *Per Adolf Johansson* med 500 kronor.

Ang.
pension å
allmänna in-
dragnings-
staten åt vissa
arbetare vid
Karl Gustafs
stads gevärs-
faktori.

Till stöd för denna framställning återopas propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för den 27 februari 1920, till vilket utskottet får hänvisa.

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har stockmakaren *Per Adolf Johansson* den 8 mars 1920 avlidit, varför propositionen, i vad den avser bemälda *Johansson*, icke påkallar någon särskild åtgärd, vilket utskottet härmed får för riksdagen

annäla.

Vid granskningen av Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att envar av nedannämnda arbetare vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid gevärsfaktoret, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med följande belopp, för år räknat, nämligen maskinarbetarna *Johan August Andersson, Adolf Fredrik Thyselius, August Alfred Kjellström, Johan Fredrik Hallgren* och *Gustaf Leonard Sjöberg* med sexhundra kronor samt filaren *Sven Mauritz Kindborg*, filaren *Johan Nygren*, maskinarbetaren *Per Axel Eriksson*, f. förmannen, filaren *Anders Edvard Ternström*, maskin-

arbetaren Carl Erik Johansson, maskinarbetaren Carl Edvard Jedermark, portvakten Johan Erik Sundholm, handräkningsarbetaren Olof Vilhelm Åhrlund, maskinarbetaren Carl Erik Eriksson och maskinarbetaren Erik Gustaf Lindberg med femhundra kronor.

Ang.
pension åt
förra land-
stormsförråds-
förvaltaren
Wilhelm Mag-
nus Ström.

18:o) I en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Sollefteå väckt, till bankoutskottet hänvisad motion, nr 72, hemställes, »att riksdagen beviljar förra landstormsförrådsförvaltaren *Wilhelm Magnus Ström* en årlig pension av trehundra kronor att utgå från och med den 1 januari 1920.»

Som stöd härför har motionären anfört:

»Chefen för Västernorrlands regemente har under år 1919 föreslagit för erhållande av pension förra landstormsförrådsförvaltaren i Sollefteå landstormsområde *Wilhelm Magnus Ström*, vilken i och med befattningens indragande den 31 december 1918 frånträtt sin tjänst. Till stöd för framställningen anfördes, att *Ström* tillträdde ifrågavarande befattning 1906, städse med nit och redlighet uppehållit densamma, att han under sammanlagt mer än 26 år beklätt befattning inom lantförsvaret, samt att han vore i stort behov av understöd. Med anledning av denna framställning fann Kungl. Maj:t för gott »medgiva, att en gratifikation för en gång av 300 kronor må till *Ström* utbetalas — — —».

Då *Ström*, enligt regementschefens framställning och bifogade P. M. har varit anställd mer än 26 år i kronans tjänst och landstormsförrådsförvaltarejänsten på grund av utfärdade nya bestämmelser indragits, borde den gjorda framställningen ha lett till ett bättre resultat. Då därtill kommer den omständigheten, att *Ström* lever i mycket fattiga omständigheter och även är mindre arbetsför — se härom bifogade intyg från pastorsämbetet och regementschefen — synes det vara rimligt, att han bleve tillerkänd en årlig pension.»

Beträffande de åberopade intygen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Visserligen torde uppdraget att uppehålla en landstormsförrådsförvaltarbefattning icke kunna anses vara av den art, att detsamma kan vara grundläggande för rätt till pension. Men med hänsyn till *Ströms* långvariga anställning i lantförsvarets tjänst och de ömmande omständigheter, som här föreligga, synes det billigt, att något understöd från statens sida beredes honom och har utskottet i sådant avseende ansett det i motionen föreslagna beloppet 300 kronor vara skäligt. Understödet torde böra beviljas att utgå från allmänna indragningsstaten.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande mo-

tion II:72, må medgiva, att förre landstörmsförrådsförvaltaren Wilhelm Magnus Ström må från och med den 1 januari 1920 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av trehundra kronor.

19:o) I en inom andra kammaren av herr *Johanson* i Gäre väckt motion, nr 116, hemställes, »att riksdagen måtte besluta, att förre sergeanten, skräddaren *Ernst Julius Bruhn* från Karlsborg må från och med 1 januari 1920 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 500 kronor.»

Ang.
ärligt under-
stöd åt förre
sergeanten,
skräddaren
*Ernst Julius
Bruhn.*

Till stöd för sin framställning har motionären anfört, bland annat, följande:

»Skräddaren, förre sergeanten *Ernst Julius Bruhn* från Karlsborg, född den 19 september 1856 (bil. 1), erhöll anställning som konstapelskadett vid kungl. Göta artilleriregemente den 27 januari 1873. År 1878 befordrades han till sergeant vid samma regemente (bil. 2). Den 18 juli 1893 erhöll han på egen begäran avsked (bil. 3). Från och med 1894 antogs omförmälde *Bruhn* till skrädderiarbetare vid Karlsborgs artilleribataljons skrädderiverkstad och har oavbrutet innehaft och innehar ännu denna anställning (bil. 4, 5). Alltså har *Bruhn* oavbrutet varit anställd vid Göta artilleriregemente, dels såsom militär och dels som skräddare i sammanlagt 46 år, men på grund av hans ålder samt en enligt läkarebetyg ådragen kronisk hjärtsjukdom (bil. 6) är han härefter oförmögen att med arbete försörja sig och sin ålderstigna hustru.»

Beträffande i motionen åberopade bilagor får utskottet hänvisa till densamma.

Bruhns synnerligen långa tjänstetid — sammanlagt 46 år — dels såsom militär och dels såsom skräddare vid Göta artilleriregemente och Karlsborgs artillerikår synes utskottet motivera, att ett årligt understöd av statsmedel beredes honom, då han av sjukdom blivit oförmögen att försörja sig och sin hustru, och har utskottet icke funnit anledning till erinran mot det i motionen föreslagna beloppet. Understödet torde böra utgå från och med månaden näst efter den, då han entledigas från sin anställning vid Karlsborgs artillerikårs skrädderiverkstad.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:116, må medgiva, att förre sergeanten, skräddaren *Ernst Julius Bruhn* må från och med månaden näst efter den, vari hans anställning vid Karlsborgs

artillerikårs skrädderiverkstad upphör, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av femhundra kronor.

II. Ang. civildepartementet.

Ang.
pension till
ingenjören
H. T. Thor-
stenson.

20:o) I en till riksdagen avlåten, den 13 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 147, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att ingenjören *Hjalmar Thorsten Thorstenson* må från och med den 1 januari 1920 under sin återstående livstid äga å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

Av åberopade statsrådsprotokollet framgår, att Thorstenson, som är född den 23 november 1852, varit anställd såsom arbetsledare vid statens järnvägsbyggnader alltsedan den 11 juli 1908.

Beträffande den i ärendet framlagda utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till berörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må besluta, att ingenjören *Hjalmar Thorsten Thorstenson* må från och med den 1 januari 1920 under sin återstående livstid äga å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusen kronor.

Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
lokomotiv-
reparatören
Carl Emil
Åkerlunds
änka.

21:o) I en inom andra kammaren av herr *Hederstierna* väckt motion, nr 68, hemställes, »att riksdagen må medgiva, att e. o. lokomotiv-reparatören *Carl Emil Åkerlunds änka, Johanna Vilhelmina Åkerlund*, född *Hjortsberg*, må, räknat från och med år 1920, så länge hon lever ogift, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd å 240 kronor.»

Till stöd för denna hemställan har i motionen anförts följande:

»Nästlidne år avled extra ordinarie lokomotivreparatören *Carl Emil Åkerlund*. Han hade varit anställd vid *Mellersta Hallands järnväg* från och med den 1 oktober 1888 till och med den 31 december 1895 samt, efter det berörda järnväg vid sistnämnda tid övergått i statens ägo, vid *Statens järnvägar* från och med den

1 januari 1896 till den 17 maj 1919. Vid sitt frånfälle hade han således en tjänstetid av över 31 år.

Han efterlämnade vid sin död sin hustru Johanna Vilhelmina Åkerlund, född Hjortsberg, samt 6 barn, däraf fem flickor och en son. Av barnen vistas två i Amerika, ett i Danmark och ett i Norge, samt de två återstående i Halmstad. De utrikes vistande barnen lämna modern intet understöd och de två hemmavarande hava icke större förtjänst än de behöva för sitt eget uppehälle. Änkan, som är född den 3 oktober 1857, är icke i stånd att i avsevärd mån själv bidra till sitt uppehälle, och befinner hon sig till följd därav i ekonomiskt betryck.

Med anledning härav och med hänsyn till den avlidne mannens långa tjänstetid synes änkan Åkerlund böra beredas årligt understöd av statsmedel. Till stöd för en framställning i sådant avseende torde kunna åberopas riksdagens beslut vid 1916 års riksdag i fråga om understöd åt e. o. lokförmannen Per Gustaf Nordvall's änka Johanna Mathilda Nordvall.»

Beträffande de vid motionen fogade bilagorna anhåller utskottet att få hänvisa till motionen.

Såsom av motionen framgår, har Åkerlund icke varit uppförd å ordinarie stat och hans anställning således icke av beskaffenhet att medföra någon rätt till pension av statsmedel för honom eller hans efterlevande. Emellertid har tidigare undantagsvis understöd ansetts böra lämnas i synnerligen ömmande fall. Då enligt utskottets mening ett sådant fall här föreligger, synes det vara billigt, att något understöd beviljas änkan Åkerlund, och har utskottet funnit det i motionen föreslagna beloppet skäligt.

Utskottet.

Åberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion, må medgiva, att e. o. lokomotivreperatören Carl Emil Åkerlunds änka Johanna Vilhelmina Åkerlund, född Hjortsberg, må från och med den 1 januari 1920, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundrafyrtio kronor.

22:o) I en inom andra kammaren av herrar *Leo* och *Magnusson* i Tumbult väckt, till bankoutskottet hänvisad motion, nr 71, hemställes, »att riksdagen ville tillerkänna extra ordinarie stationskarlen *Per Olsson Lundins änka, Nilla Lundin*, ett årligt understöd av 300 kronor att utgå från och med 1920, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.»

Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
stationskarlen
Per Olsson
Lundins änka
Nilla Lundin.

Motionärerna ha som stöd härför anfört, bland annat, följande:

»Den 20 maj 1917 avled extra ordinarie stationskarlen Per Olsson Lundin efter att i nära 40 år ha varit anställd i statens järnvägars tjänst vid Vislanda station, och förvärvade han sig för hela sin tjänstetid betyget att ha skött sig berömvärdt och till allmän belåtenhet. Då Lundin icke var ordinarie tjänsteman kunde han ej vinna inträde i någon av statens järnvägars pensionskassor, varför hans efterlämnade 70-åriga änka, Nilla Lundin, ej åtnjuter något som hälst understöd från järnvägen. Lundins ringa lön under hans tjänstetid medgav ej håller några besparingar, utan står hans änka nu alldeles medellös och genom sin höga ålder oförmögen att bidra till sitt uppehälle.»

Beträffande de vid motionen fogade bilagor får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Änkan Lundin är visserligen icke berättigad att erhålla någon pension av statsmedel, men med hänsyn till mannens långa tjänstetid i statens tjänst och de ömmande omständigheter, som i övrigt äro för handen, har utskottet ansett sig böra tillstyrka ett understöd av 300 kronor. Beloppet torde böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, stt e. o. stationskarlen Per Olsson Lundins änka, Nilla Lundin må från och med den 1 januari 1920, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av trehundra kronor.

III. Ang. ecklesiastikdepartementet.

Ang.
pension åt
konservatorn
C.W. Jaensson.

23:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition, nr 167, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att konservatorn vid nationalmuseet *Carl Wilhelm Jaensson* må från och med månaden näst efter den, då han entledigas från konservatorsbefattningen, under sin återstående livstid åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,000 kronor för år räknat.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet, som på de i statsrådsprotokollet anförda skäl ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 167, må av riksdagen bifallas.

24:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition, nr 177, har Kungl. Maj:tt, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit riksdagen att höja det på allmänna indragningsstaten uppförda anslaget till materiell m. m. för den för professorn A. Gullstrand vid universitetet i Uppsala inrättade personliga professuren från dess nuvarande belopp, 5,000 kronor, med 2,000 kronor till 7,000 kronor.

Ang.
ökat anslag
till materiell
m. m. för den
för professorn
A. Gullstrand
inrättade
personliga
professuren.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning och hemställer,

att riksdagen må höja det på allmänna indragningsstaten uppförda anslaget till materiell m. m. för den för professorn A. Gullstrand vid universitetet i Uppsala inrättade personliga professuren från dess nuvarande belopp, 5,000 kronor, med 2,000 kronor till 7,000 kronor.

25:o) I en till riksdagen avlåten proposition, nr 182, har Kungl. Maj:tt föreslagit riksdagen medgiva, att *Eva Henrika Ling* må från och med år 1920 under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten ett årligt understöd av 500 kronor.

Ang.
understöd åt
*Eva Henrika
Ling.*

Till stöd för denna proposition återopas utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1920, vari föredragande departementschefen anført följande:

»I en den 5 maj 1919 dagtecknad skrivelse har direktionen över gymnastiska centralinstitutet gjort framställning om beredande av understöd åt sinnessjuka *Eva Henrika Ling* för att bereda henne nödig hospitalsvård.

Berörda framställning var närmast föranledd av en av ledamoten av direktionen, majoren Carl Silow hos direktionen gjord hemställan om vidtagande av åtgärder i nyssnämnda syfte. I den av Silow i ämnet avlåtna, direktionens skrivelse i avskrift bifogade skriften har Silow anført, bland annat, följande:

Eva Henrika Ling är dotter till förre överläraren vid gymnastiska centralinstitutet, professor *Hjalmar Ling* och alltså barnbarn till skalden och skaparen av den svenska

gymnastiken Per Henrik Ling. Fröken Ling insjuknade sommaren 1901 och vårdades första året på Konradsberg samt därefter ett halvt år på samariterhemmet i Uppsala. Från och med år 1903 vistades hon i privathem för sinnessjuka. Sedan år 1904 tills nu har hon varit intagen på Vadstena hospital. Fröken Lings fader avled år 1886 och modern år 1913, den senare efter ett mångårigt, obotligt lidande, under vilket hon ömt och kärleksfullt intill det sista vårdades av sin äldsta dotter fröken Karin Ling. Fru Ling uppbar av staten 600 kronor i pension och ägde för övrigt inga tillgångar. På den lilla lön professor Ling erhöll skulle familjen naturligtvis leva, och det hade väl även gått, men Ling behöfve för sina stora gymnastiska arbeten, fotografier, teckningar, tryckningskostnader m. m. oupphörligt anlita denna lön, så att till familjen blev kvar helt obetydligt. Hans hustru såg sig därför tvungen emottaga inackorderingar för att hjälpa upp ekonomien. Kosthållet för de två uppväxande flickorna var så knappt, att de alldeles givet undernärdes.

Silow omnämner därefter, att flera, högst fördelaktiga anbud från utlandet blivit Ling erbjudna, men att hans samvete ej tillåtit honom att lämna sin faders verk ofullbordat. Hade han så gjort, torde vi, säger Silow, fått utomlands hopleta spillrorna av Per Henrik Lings geniala skapelse; ty ett faktum är, att de skrifter i gymnastik, som Per Henrik Ling efterlämnade, voro för få och ofullständiga för att enbart klargöra innebörden av den s. k. svenska gymnastikmetoden. Det är Hjalmar Lings ovärderliga ära och förtjänst, att han, med åsidosättande av alla egna krav på utmärkelser och hedersbetygelser, vid faderns död — han var då 19 år — lade på sina unga skuldror denna jättebörd och bar den uthålligt med nästan övermänsklig kraft ända till sin död, ständigt ställande sin egen förtjänst i skuggan och helt uppgående i det mest intensiva arbete en människa kan påtaga sig för att rädda från glömska och förstörelse sin faders verk.

Vid Silows skrift funnos fogade *dels* ett av f. d. generaldirektören, medicine doktorn K. Linroth den 8 mars 1919 utfärdat intyg, utvisande att Eva Henrika Ling, som vore 50 år gammal, sedan en följd av år för sinnessjukdom vårdats på Vadstena hospital, att hennes sjukdom måste anses som obotlig samt att densamma beskaffenhet krävde anstaltsvård, *dels ock* en av Eva Henrika Lings förmyndare meddelad översikt av hennes ekonomiska ställning. Av denna översikt framgår, bland annat, att Eva Lings kapitaltillgångar vid slutet av år 1918 utgjorts av *dels* ett hos förmyndarkammaren i Stockholm inestående belopp å 8,133 kronor, *dels ock* tre livränteböcker, utfärdade av ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm. Hennes inkomster under nämnda år hade utgjort *dels* ränta från förmyndarkammaren å 429 kronor, *dels* ränta å sagda livränteböcker, uppgående till 724 kronor, *dels ock* pension från Strandbergiska läkarinrättningen å 100 kronor eller tillhoppa 1,253 kronor. Utgifterna för samma år hade utgjorts av avgifter till Vadstena hospital å 821 kronor samt kostnader för kläder, skatter, förmyndararvode m. m., å 347 kronor, sammanlagt 1,168 kronor, öretal oberäknat. Förmyndaren har därjämte meddelat, att Eva Lings inkomster

tidigare räckt för hennes behov, men att sedan hospitalsavgifterna, som förut utgått med 2 kronor 25 öre för dag, från och med år 1919 höjts till 4 kronor 20 öre för dag, Eva Lings utgifter för framtiden komme att överstiga hennes nuvarande inkomster med över 700 kronor. Någon inkomstökning hade, enligt vad förmyndaren vidare upplyser, Eva Ling ej att emotse förr än år 1925, då räntan å hennes livränteböcker komme att utbytas mot en bestämd livränta, vilket beräknades öka ränteinkomsten med omkring 300 kronor.

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet har i sin förenämnda skrivelse framhållit den stora betydelse, som icke blott Per Henrik Ling utan även hans son, professorn Hjalmar Ling genom sin oegennyttiga verksamhet haft för vårt folk, och säger sig kunna till fulla vitsorda, vad Silow därom anført. Beträffande Hjalmar Lings familjeförhållanden m. m. har direktionen anført följande:

Efter professor Hjalmar Lings död år 1886 kunde hans efterlevande maka och två döttrar, Karin och Eva Ling, genom träget arbete hålla nöden borta, men sedan fru Ling år 1898 ådragit sig en svår sjukdom, som fordrade döttrarnas trägna vård och år 1913 ändade hennes liv, insjuknade yngsta dottern Eva år 1901 av överansträngning och måste år 1904 intagas på hospital, där hon fortfarande vårdas såsom obotligt sjuk.

För att i någon mån lätta den äldsta dottern Karin Lings tunga börda hava tid efter annan såväl de närmaste släktingarna samt enskilda inom gymnasternas krets lämnat välvillig hjälp. Den svåra kristiden har emellertid medfört, att den lilla inkomst, som Eva Ling haft, sammanlagt uppgående till något över 1,200 kronor, och vilken hittills nödtorftligen räckt till hospitalsavgiften och andra utgifter, numera är otillräcklig och kräver årligen ett jämförelsevis ansenligt tillskott för att möjliggöra fortsatt anstaltsvård.

Att på nytt vädja till den enskilda barmhärtigheten torde icke medföra ett resultat, som säkerställde den sjukas vård för en längre följd av år framåt. Direktionen anser enda möjligheten vara, att staten träder hjälpende emellan för att hålla nöden borta från ättlingen till två om fosterlandet synnerligen förtjänta män.

I fråga om Eva Lings ekonomiska ställning gör direktionen följande beräkning:

Hospitalsavgiften uppgår från och med år 1919 till 1,533 kronor. Hennes personliga utgifter, som år 1916 uppgingo till 732 kronor, men som år 1918 inskränktes till 347 kronor för att få utgifter och inkomster att gå ihop, torde även för framtiden böra beräknas till minst 1916 års belopp.

Tablån över hennes inkomster och utgifter får således intill år 1925 följande utseende, nämligen:

<i>Inkomster:</i>			
Ränta från förmyndarkammaren	kronor	429: —	
» å livränteböckerna	»	724: —	
Pension från Strandbergiska läkarinrättningen	»	100: —	
			kronor 1,253: —

Utgifter:

Avgifter för hospitalsvård	kronor 1,533: —
Kläder, förmyndararvode m. m.	» 732: —
	<hr/>
	Summa kronor 2,265: —.

Utgifterna överstiga således inkomsterna med 1,008 kronor eller i runt tal 1,000 kronor.

Med erinran om att, såsom jag i det föregående omnämnt, Eva Lings ränteinkomster komme att från och med år 1925 ökas med 300 kronor, hemställer direktionen slutligen, att ett årligt belopp av högst 1,000 kronor måtte ställas till direktionens förfogande för att bereda Eva Ling nödig anstaltsvård.

Över berörda framställning har statskontoret den 6 juni 1919 avgivit infordrat utlåtande, däri statskontoret anförde:

Vad direktionen över gymnastiska centralinstitutet i ärendet anförde synes innebära skälig anledning att söka bereda åt den obotligt sinnessjuka Eva Ling ett årligt understöd av statsmedel. Några för sådant ändamål redan nu tillgängliga medel torde dock knappast stå till Kungl. Maj:ts förfogande, utan lär riksdagens medverkan för beviljande av pension bliva erforderlig. Så högt pensionsbelopp som det, direktionen föreslagit, eller 1,000 kronor, kan dock statskontoret icke förorda, utan får statskontoret, med hänsyn till beloppet av de pensioner, som — i jämförelsevis få fall — under senare tider av riksdagen beviljats åt ogifta, till myndig ålder komna kvinnor, hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att till Eva Ling må, så länge hon förbliver ogift, från allmänna indragningsstaten utgå en årlig pension av 500 kronor, räknat från och med år 1920.

*Departements-
chefen.*

Den framställning, som sålunda kommit under Kungl. Maj:ts prövning, är, synes det mig, värd att beaktas. Visserligen har fröken Ling ej någonsin haft anställning i statstjänst eller över huvud utövat någon direkt verksamhet för det allmänna, men enligt min uppfattning föreliggande i detta fall så säregna förhållanden, att hon det oaktat bör beredas understöd av allmänna medel. Jag höver helt visst ej erinra om den betydelse, Per Henrik Lings livsverk haft för vårt folk. Till detta sluter sig, kompletterande och utvecklande, hans son Hjalmar Lings mångåriga och oegennyttiga arbete på gymnastikens område, ett arbete, som dock ej förmått trygga åt hans efterlevande en i ekonomiskt avseende ens något så när bekymmerfri ställning. Den tacksamhetsskuld, vari hela vårt folk står till dessa båda män, samt de upplysningar, som lämnats av majoren Silow och av gymnastiska centralinstitutets direktion beträffande Hjalmar Lings och hans familjs levnadsförhållanden, synas mig väl motivera ett inskridande från statens sida i detta fall. Jag vill

därför tillstyrka direktionens hemställan om beredande av understöd åt Eva Ling.

Vad beträffar storleken av ifrågavarande understöd har detsamma av direktionen föreslagits till högst 1,000 kronor årligen, varvid direktionen synes hava förutsatt, att anslaget skulle minskas, då Eva Lings ränteinkomster komme att ökas. Statskontoret åter har föreslagit beviljandet av en årlig pension å 500 kronor. Jag ansluter mig till det av statskontoret framställda förslaget.»

Visserligen har, såsom framgår av statsrådsprotokollet, fröken Ling icke haft anställning i statstjänst eller över huvud utövat direkt verksamhet för det allmänna. Kungl. Maj:t har emellertid på anförda skäl funnit sig böra göra framställning till riksdagen om beviljande av ett årligt understöd å 500 kronor åt fröken Ling, och har utskottet med hänsyn till de synnerligen ömmande omständigheter, som här föreligga, ansett sig icke böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att Eva Henrika Ling må från och med år 1920 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av femhundra kronor.

26:o) I en till riksdagen avlåten, den 5 mars 1920 dagtecknad proposition, nr 207, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att läraren vid gymnastiska centralinstitutet, tillförordnade överläraren därstädes *Adolf Astley Levin* må från och med månaden näst efter den, under vilken han lämnar sin anställning vid nämnda institut, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta tilläggspension med så stort belopp, att detsamma jämte honom författningsenligt tillkommande pension uppgår till 4,400 kronor årligen.

*Ang.
tilläggs-
pension åt
t. f. över-
läraren vid
gymnastiska
centralinsti-
tutet A. A.
Levin*

Till stöd för framställningen åberopas propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för ovannämnda dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Enligt vad statskontoret erinrar, lär Levin vara berättigad att vid avgång från sin ordinarie lärarbefattning vid gymnastiska centralinstitutet komma i åtnjutande av pension till belopp av 3,700 kronor årligen. Hade han däremot varit ordinarie innehavare av den överlärarbefattning han under åtskilliga år uppehållit på förordnande, skulle han

Utskottet.

efter avgången från sistnämnda befattning ägt att uppbära en årlig pension av 4,400 kronor. Med hänsyn härtill och de av departementschefen anförda särskilda omständigheterna i detta fall har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om höjning av Levins pension med 700 kronor årligen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att läraren vid gymnastiska centralinstitutet, tillförordnade överläraren därstädes Adolf Astley Levin må från och med månaden näst efter den, under vilken han lämnar sin anställning vid nämnda institut, under sin återstående livstid utöver honom författningsenligt tillkommande pension å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggs-pension å sjuhundra kronor.

Ang.
pension åt
vaktmästaren
vid högre
realläroverket
å Norrmalm
i Stockholm
Lovisa Adolfina
Anderholm.

27:o) I två likalydande motioner, väckta den ena i första kammaren under, nr 104, av herr *Tengdahl*, den andra i andra kammaren under nr 180, av herr *Kjellberg*, hemställes, »att riksdagen ville medgiva, att vaktmästaren vid högre realläroverket på Norrmalm änkan *Lovisa Adolfina Anderholm* må från och med månaden näst efter den, då hon frånträder sin nämnda befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.»

Till stöd för sin framställning ha motionärerna anført följande:

»Riksdagen ha vid flera tillfällen, varom mera nedan, beviljat pensioner åt städerskor, vaktmästare, resp. änkor efter vaktmästare vid allmänna läroverk, oaktat befattningarna i fråga formellt icke äro statstjänster, i det personerna antagas av rektorerna och avlönas av skolornas kassor. Jag vågar härmed påkalla uppmärksamheten för ytterligare ett sådant fall:

Lovisa Adolfina Anderholm, född *Fermelin*, antogs som städerska vid Stockholms realläroverk, numera högre realläroverket på Norrmalm, höstterminen 1876, då nämnda läroverk upprättades. Denna befattning skötte hon ensam t. o. m. vårterminen 1880. Någon särskild vaktmästare var då ännu icke anställd. Detta skedde först sistnämnda år, då hennes man *Nils Anderholm* blev utnämnd till vaktmästare, vilken befattning han innehade från och med höstterminen 1880 till sin död 19 december 1915. Under hela denna 35-årsperiod var fru *Anderholm* sin mans välbehövlige biträde och hjälp i fråga om de sysslor, som äro förenade med första vaktmästaretjänsten vid ett läroverk. Efter mannens död sköter hon alltjämt platsen som vaktmästare.

Av denna redogörelse framgår, att änkan *Lovisa Adolfina Anderholm*, som är född den 13 februari 1851 och alltså nu uppnått en ålder av nära 69 år, under sammanlagt 43 år reellt stått i läroverkets tjänst.

Även om fru *Anderholm* skulle ännu ett eller annat år kunna sköta vakt-

mästaresysslan, är det givet, dels att den skall för en kvinna vid hennes ålder vara alltför krävande, dels att första vaktmästaresysslan vid ett av rikets största högre allmänna läroverk bör överlätas åt en manlig innehavare. Då hon vid mannens död förordnades att innehava befattningen, avsågs därmed endast en anordning av tillfällig natur. Det vore emellertid obilligt att efter hennes så långvariga och trogna arbete i det allmännas tjänst entlediga henne, förrän hennes ålderdom blivit på något sätt i ekonomiskt avseende tryggad, och synes staten härvid böra tråda hjälpande emellan såsom tidigare skett i flera liknande fall, varå exempel lämnas som bilaga till denna motion.»

Till utskottet har jämväl överlämnats ett av rektorn vid högre realläroverket å Norrmalm C. Svedelius utfärdat, den 4 mars 1920 dagtecknat intyg av följande lydelse:

»Härmed får jag bestyrka riktigheten av de uppgifter rörande änkefru Lovisa Adolfina Anderholms anställning som städerska, biträde åt sin man vaktmästare N. Anderholm samt slutligen vaktmästare vid Högre realläroverket på Norrmalm, vilka intagits i herrar Kjellbergs och Tengdahls motion, angående pension åt änkefru Anderholm.»

Av utredningen i ärendet framgår, att änkan Anderholm under sammanlagt 43 år stått uti ifrågavarande läroverks tjänst. Av denna tid har hon under något mer än fyra år på egen hand bestritt vaktmästaresysslan vid läroverket. Det synes utskottet under sådana förhållanden billigt att något understöd av statsmedel beredes henne på hennes ålderdom, och har utskottet med hänsyn till vad som tidigare av riksdagen i likartade fall beviljats ansett sig böra föreslå ett belopp av 400 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, må medgiva, att vaktmästaren vid högre realläroverket på Norrmalm i Stockholm, änkan Lovisa Adolfina Anderholm må från och med månaden näst efter den, då hon frånträder sin nämnda befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor.

IV. Ang. jordbruksdepartementet.

28:o) I en inom första kammaren av herrar *Rosén, Barthelson* och *Bergqvist* väckt motion, nr 28, har anförts följande:

»Den 29 september 1918 avled extra jägmästaren Bror Ludvig Eugen Rossander i Vilhelmina i sviter av spanska sjukan, efterlämnande maka, Rut Astrid Rossander,

Ang.
årliga understöd åt extra jägmästaren B. L. E. Rossanders änka och minderåriga barn.

född Sundqvist, som efter honom har två barn, Bengt Eugen och Bror Ludvig Eugen.

Rossander, som vid sitt frånfalle var 32 $\frac{1}{2}$ år gammal, utexaminerades från kungl. skogsinstitutet den 19 december 1911 och hade under tiden från och med den 16 juli 1912 till dess döden inträffade varit anställd i statens tjänst såsom extra jägmästare i olika distrikt, som t. f. underlärare å Ombergs skogsskola, skogsindelningsassistent, biträde hos skogstaxator, assistent i olika revir och slutligen som t. f. jägmästare i Vilhelmina revir. Av handlingar, som bifogas motionen framgår, att Rossander var en dugande skogsman, och han har av vederbörande överordnade erhållit de amplaste lovord för nit och plikttrohet. Då det enstämmigt intygats, att Rossander aldrig sparade sina krafter i tjänstens utövning och att han särskilt under sitt sista förordnande som t. f. revirförvaltare på grund av den ringa hjälp som stod honom till buds och till följd av en mängd tillstötande ogynnsamma omständigheter haft att utföra ett synnerligen ansträngande arbete, är det sannolikt, att hans moståndskraft härigenom varit väsentligen nedsatt, då han drabbades av den sjukdom som ändade hans liv.

Rossanders änka kan givetvis icke göra anspråk på någon pension. Men då hennes make stupade på sin post, och då hon icke befinner sig i sådan ekonomisk ställning, att hon kan försörja utom sig själv även sina båda barn, synes här föreligga ett fall, där billigheten talar för att riksdagen bör träda hjälpande emellan.

Bouppteckningen efter Rossander utvisar en behållning av 8,475 kronor 50 öre, därav kläder, möbler, böcker o. d. till ett värde av 4,613 kronor 5 öre. I bouppteckningen har emellertid bland skulderna icke upptagits något belopp för skatter men har änkan Rossander härför utgivit eller måste ytterligare utgiva omkring 1,000 kronor, som påförts mannen. Hon har sedan någon tid anställning som hushållsföreståndarinna i Bergsholmen i Skellefteå landsförsamling och åtnjuter härför en lön av 50 kronor för månad, en inkomst som uppenbarligen är alldeles otillräcklig, då hon har två barn att försörja och uppfostra.

1919 års riksdag beslöt, i överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t i proposition nr 100 hemställt, att bevilja lantmäterianskultanten Erik Gustaf Wennerströms änka och makarnas minderåriga barn ett årligt understöd, änkan med 500 kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vardera av barnen med 125 kronor till och med det år, under vilket de fylla 18 år. Understödet skulle utgå från månaden näst efter den, då Wennerström avled.»

På grund av det sålunda anförda och under hänvisning till det åberopade riksdagsbeslutet hemställa motionärerna, att extra jägmästaren *Bror Ludvig Eugen Rossanders änka Rut Astrid Rossander*, född Sundqvist, samt makarnas minderåriga barn *Bengt Eugen* och *Bror Ludvig Eugen* må, de båda förstnämnda från och med den 1 oktober 1918 och den sistnämnda från och med den 1 maj 1919 uppbära årliga understöd änkan med 500 kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och vardera av barnen med 125 kronor till och med det år, under vilket de fylla 18 år.

Beträffande ovan åberopade, motionen bilagda handlingar tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Rossander har visserligen under endast jämförelsevis kort tid varit anställd i statens tjänst såsom extra jägmästare. Med hänsyn därtill att han avlidit under sin anställning i statstjänst och då han såsom icke uppförd å ordinarie stat ej varit i tillfälle att genom inträde i någon statsunderstödd pensionskassa sörja för den efterlämnade familjens uppehälle, har utskottet dock ansett billighetsskäl tala för beredande av understöd av statsmedel åt änkan och bidrag till de minderåriga barnens uppfostran. Med hänsyn till det i motionen åberopade, av 1919 års lagtima riksdag fattade beslut i en liknande pensionsfråga har utskottet ansett de av motionärerna föreslagna beloppen skäliga. Understöden torde böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion, må medgiva, att extra jägmästaren Bror Ludvig Eugen Rossanders änka Rut Astrid Rossander, född Sundqvist, samt makarnas minderåriga barn Bengt Eugen och Bror Ludvig Eugen må, de båda förstnämnda, från och med den 1 oktober 1918 och den sistnämnda från och med den 1 maj 1919 å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 500 kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och vardera av barnen med etthundratjufem kronor till och med det år, under vilket de fylla 18 år.

Stockholm den 9 april 1920.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.
